

Vlaams
Parlement

ingediend op **357** (2014-2015) – Nr. 5
22 juni 2015 (2014-2015)

Advies

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Caroline Bastiaens en Yamila Idrissi
aan de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van diverse decreten
houdende de subsidiëring
aan de lokale besturen en
tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002
tot vaststelling van de regels
inzake de dotatie en de verdeling
van het Vlaams Gemeentefonds

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Caron.

Vaste leden:

mevrouw Cathy Coudyser, de heer Marius Meremans, mevrouw Ann Soete, de heer Wilfried Vandaele, mevrouw Miranda Van Eetvelde, de heer Herman Wynants;
de dames Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, de heer Joris Poschet;
de heren Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;
de dames Yamila Idrissi, Katia Segers;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Kathleen Krekels, de heren Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, mevrouw Manuela Van Werde, de heer Peter Wouters;
de dames Cindy Franssen, Tinne Rombouts, de heren Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;
de heren Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;
de dames Tine Soens, Freya Van den Bossche;
de heer Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

357 (2014-2015) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

- Nr. 2 en 3: Adviezen aan de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid
- Nr. 4: Verslag van de hoorzitting namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

INHOUD

1. Betoog van Tine Soens	4
2. Betoog van Marius Meremans	4
3. Betoog van Bart Caron.....	6
4. Betoog van Miranda Van Eetvelde	11
5. Betoog van Yamila Idrissi	11
6. Betoog van Caroline Bastiaens	13
7. Betoog van Herman Wynants.....	14
Gebruikte afkortingen	15

Ingevolge de Bureaubeslissing van dinsdag 26 mei 2015 kreeg de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het verzoek om een advies uit te brengen aan de Commissie voor Bestuurszaken Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid over het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten houdende de subsidiëring aan de lokale besturen en tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds.

Op haar vergadering van donderdag 28 mei 2015 besloot de commissie om in te gaan op de adviesvraag. Ze besloot om zich eerst te informeren aan de hand van een hoorzitting. Deze hoorzitting vond plaats op donderdag 4 juni. Het verslag van de hoorzitting is te vinden in *Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 357/4.

Op donderdag 11 juni besloot de commissie om geen eenparig advies uit te brengen, maar haar leden de gelegenheid te bieden om individueel of namens hun fractie een opinie te formuleren over het voorliggende ontwerp van decreet.

Het onderstaande verslag van deze opinies geldt als antwoord van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media op de adviesvraag van het Uitgebreid Bureau.

1. Betoog van Tine Soens

Volgens *Tine Soens* zullen gemeenten het sowieso al moeilijk krijgen om hun huidige niveau van jeugdwerking te handhaven, gezien de besparing van 10 percent op de Vlaamse subsidies voor lokaal jeugdbeleid. Daarnaast wordt er ook op de onrechtstreekse ondersteuning van de gemeenten bespaard. De Vereniging Vlaamse Jeugddiensten, essentieel om de lokale jeugdwerking te ondersteunen, moet bijvoorbeeld 12,5 percent besparen.

Ook de stimulansen voor brandveiligheid, een bij uitstek lokale aangelegenheid, geeft minister Gatz uit handen. De sp.a zal met argusogen volgen welke invloed de minister op dat vlak nog overhoudt.

De fractie vraagt de oormerking van de middelen en een goede monitoring van het toekomstige beleid.

2. Betoog van Marius Meremans

Marius Meremans vindt het logisch dat het Vlaamse regeerakkoord wordt uitgevoerd. Het motto was 'vertrouwen, verbinden, vooruitgaan'. Voortbouwend op de interne staatshervorming uit de vorige regeerperiode wil het regeerakkoord de gemeenten meer vertrouwen en verantwoordelijkheid geven en hun bestuurskracht en autonomie versterken.

Daarnaast kondigt het akkoord aan dat het de gemeenten meer autonomie en minder planlast wil geven door de integratie van de lokale sectorale subsidies in het Gemeentefonds. Die integratie is een logische stap in de beweging naar minder centralisme.

Vroeger was er behoefte aan een sturende, dirigistische rol van de Vlaamse overheid. Sinds Marius Meremans in het parlement zit, hoort hij echter lokale mandatarissen om meer autonomie vragen. Maar vrijheid is niet gespeend van verantwoordelijkheid.

Elke verandering brengt wat onrust met zich mee. Daarop heeft ook professor Filip De Rynck gewezen tijdens de hoorzitting.

Door de 130,5 miljoen euro sectorale middelen aan het Gemeentefonds toe te voegen, wordt de lokale autonomie sterker en kunnen gemeenten hun eigen klemtonen leggen. Ze zullen daarvoor verantwoording afleggen aan hun burgers. Die krijgen dan meteen meer voer om over te oordelen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Hopelijk staat iedereen in dit parlement achter planlastvermindering. Een gedetailleerd en mooi geschreven plan is immers geen garantie voor een beter lokaal beleid. Een gemeente moet een plan maken maar vooral uitvoeren, op maat van de lokale behoeften. Zo kan jeugdcultuur in de ene gemeente relevant zijn, maar in gemeenten met veel armoede minder prioritair. Een gemeente met visie zal de burgers steeds bij de beleidsopmaak betrekken. Het is dan aan de burger om te oordelen of er goed werk wordt geleverd. Ook de decretale adviesraden en andere inspraakorganen moeten voluit hun rol spelen, net als de politici.

Dat er een verplichte adviesraad is, betekent niet dat hij goed werk levert. Het is aan de lokale uitvoerende mandatarissen om daarover te waken en desnoods de samenstelling van de raad aan te passen. De Vlaamse overheid kan dat niet, welke regel ze ook uitvaardigt.

De nieuwe rol van de Vlaamse overheid is trouwens coachen. Ze wordt een partner die minder betuttelt en minder regels oplegt, zoals de gemeenten en steden vragen.

Marius Meremans merkt op dat de basis en de top van een middenveldorganisatie niet altijd op één lijn zitten.

Een deel van het middenveld vreest dat het lokale sectorale beleid aan belang zal inboeten omdat de subsidies niet meer geoormerkt zijn, en vraagt daarom dat het Vlaamse niveau enige sturingsmogelijkheid in handen houdt. Schepenen en burgemeesters zeggen echter dat ze nu al veel meer doen en meer vrijheid willen om op maat te werken.

De Vlaamse subsidies zijn maar goed voor 20 percent van het gemeentelijke jeugd-, cultuur- en sportbeleid. Gemeenten en steden leggen daar nog 80 percent bij. Het lokale niveau wil dus duidelijk een beleid voeren in die domeinen.

Burgemeesters en schepenen van vandaag zijn van een ander type dan die van de jaren zestig en zeventig. De professionalisering heeft zich doorgezet. Volgens Filip De Rynck is de hefboomfunctie van een Vlaamse sturing dan ook voorbijgestreefd.

Van een besparing is trouwens geen sprake, de middelen worden gewoon overgeheveld naar het Gemeentefonds opdat steden en gemeenten zelf over de besteding kunnen beslissen. De vrees dat cultuur-, jeugd- en bibliotheekbeleid erop achteruit zullen gaan, is niet gebaseerd op harde feiten.

Gemeenten en steden hebben al bespaard, en dat is de enige juiste keuze aangezien ze meer uitgaven en minder inkomsten hebben. Het alternatief is het geld halen bij burgers, middenstanders en ondernemingen.

De besparingen zijn gestart vanaf 2013. Gemeenten mogen nu bijvoorbeeld hun bibliotheekfilialen al sluiten. Als ze samen met omliggende gemeenten één bibliotheek hebben, zijn ze volledig in orde voor het decreet betreffende het Lokaal Cultuurbeleid. De integratie van de middelen in het Gemeentefonds zal de gemeenten in elk geval in staat stellen een transversaal en geïntegreerd beleid te voeren.

Uiteraard heeft Marius Meremans begrip voor de ongerustheid en is hij bereid te luisteren naar het middenveld. Maar uit de hoorzitting is ook gebleken dat sommigen daarvan de overheveling de logica zelve vinden.

Marius Meremans vraagt om de kansen die de overheveling biedt aan steden, gemeenten én het middenveld, niet uit het oog te verliezen. Middenveldorganisaties zullen meer dan ooit moeten bewijzen dat ze lokaal relevant zijn, maar de spreker verwacht dat ze daarin met glans zullen slagen.

De gebundelde sectorale subsidies worden niet meer geïndexeerd, wat sommigen als een besparing beschouwden. De openbare financiën staan echter op alle niveaus onder druk. Vlaanderen doet een enorme inspanning door desondanks de middelen van het Gemeentefonds met 3,5 percent te laten stijgen. Dat ontkracht de bewering dat Vlaanderen niet meer in gemeenten investeert. Gemeenten en steden zullen wel prioriteiten moeten bepalen, ook in het jeugd- en cultuurbeleid. Regionale samenwerking, ook met andere gemeenten, zal steeds essentiëler worden. Marius Meremans hoopt dat Vlaanderen dit als coachende overheid zal stimuleren.

De integratie is een sterke upgrade van het lokale beleidsniveau, dat aan belang wint. Vlaanderen knipt de band met de lokale besturen niet door en zal impulsen en incentives blijven aanreiken. Als het lokale jeugd-, cultuur- en sportbeleid niet voldoet, kan de burger reageren via de inspraakorganen, en via de verkiezing. Meer vrijheid betekent meteen meer verantwoordelijkheid.

Dat een volgende stap naar meer autonomie gezet wordt, is een bewijs van de waardering voor de lokale besturen. De N-VA zal het ontwerp van decreet dan ook goedkeuren.

3. Betoog van Bart Caron

Bart Caron zal het ontwerp kritisch evalueren, maar wil een eind meestappen met het oog op een constructief advies.

Het ontwerp lijkt wel op een overval, constateert Bart Caron. Het is haastwerk, en mist:

- een algemene visie op decentralisering;
- behoorlijk voorafgaand overleg met de sectoren;
- een behoorlijke afweging en motivering;
- een visie op vernieuwd beleid;
- consistentie.

Bart Caron betreurt dat de commissie de VVSG en Hart boven Hard niet heeft uitgenodigd voor de nochtans interessante hoorzitting. Zij zouden de diepgang nog hebben versterkt.

De spreker overloopt de voorgeschiedenis.

Drie decreten hebben ervoor gezorgd dat er sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw een enorme weg is afgelegd op vlak van lokaal cultuur-, sport- en jeugdbeleid. Bijna overal in Vlaanderen is er degelijke culturele infrastructuur, die professioneel wordt gerund. Hetzelfde geldt voor de lokale openbare bibliotheken. Het lokale cultuurbeleid spoort breed en inspireert. Het lokale jeugdwerk bloeit overal. Elke gemeente heeft een breed sportaanbod. In de meeste gemeenten is de kwaliteit goed. In een situatie waarin zoveel is gerealiseerd, is ook veel te verliezen.

De Vlaamse subsidies voor het lokale jeugd-, cultuur- en sportbeleid vertegenwoordigen slechts een beperkt deel van wat een Vlaamse gemeente aan dat beleid uitgeeft. Dat is ook altijd de bedoeling geweest. Het Vlaamse beleid ging steeds uit van een grote zelfbeschikking en autonomie van de gemeenten. Het gaf impulsen om gemeenten en steden te laten investeren in cultuur, jeugdwerk of sport. Die impulsen hadden een groot multiplicatoreffect. Buiten de al langer verplichte bibliotheken verliep het impulsbeleid niet via verplichtingen.

De toenmalige cultuurpolitici voerden het belang van lezen en van toegang tot cultuur en informatie hoog in het vaandel. Mensen als Frans Van Mechelen en Rika De Backer koesterden een emancipatorisch en cultureel ideaal. Die maatschappelijke doelstellingen zijn ook vandaag nog relevant.

De subsidietechniek van gedeelde investeringen is niet uitzonderlijk. Vandaag zijn er talrijke voorbeelden: premies voor isolatie of voor restauratie van monumenten bijvoorbeeld. Ook die dekken nooit alle uitgaven. De gemeenten hebben trouwens nooit geklaagd over de beperkte omvang van subsidie: voor Cultuur 104 miljoen euro, iets meer dan een kwart van het totale cultuurbudget. De schepenen van Cultuur, Jeugd en Sport hebben dankbaar gezwaaid met deze regelgeving om in hun gemeenten, als vertegenwoordigers van zachte sectoren, één en ander te realiseren.

Filip De Rynck illustreerde op de hoorzitting de levenscyclus van de regelgeving: van sectorale centrale sturing en weinig lokale beleidsruimte, zoals in het Bibliotheekdecreet, over gebundelde sectorale planning, via gebundelde planning naar beleidsvrijheid. De eerste drie fases heeft Bart Caron gesteund of zelfs mee vorm gegeven. Nu de volgende fase eraan komt, voel hij zich wat geremd en ongemakkelijk.

Op zich is de evolutie van betutteling naar autonomie een goede zaak. De decreten zijn in de loop van de decennia geëvolueerd in de richting van meer lokale zelfstandigheid. De betuttelende regels werden afgeschaft en de bijhorende planlast werd geschrapt, met steun van Groen overigens. Na de laatste wijziging – met ook de N-VA in de Vlaamse Regering – kwamen volgens Groen de lokale autonomie en de beperkte Vlaamse aansturing op beleidsprioriteiten mooi in evenwicht.

Anderzijds waren de Vlaamse beleidsdoelstellingen waarop gemeenten konden intekenen, wel erg ruim geformuleerd, waardoor het erg gemakkelijk was om eraan te voldoen. In die zin was hier vooral sprake van een operatie schone schijn. Het instrument van de strategische meerjarenplanning is bovendien niet zo makkelijk te hanteren, of zelfs te begrijpen. Het is zeker ondoorgrondelijk voor lokale adviesraden. Hoe moet een jeugdraad daarmee in godsnaam omgaan?

Het lokale sportbeleid verdient aparte aandacht. Het valt op dat de sector geen enkele moeite heeft met de inkanteling in het Gemeentefonds. Bart Caron vindt een verklaring in de toepassing van de lokale sportdecreten. Bloso heeft ongetwijfeld grote verdiensten in het sportbeleid, maar heeft zich ten aanzien van de lokale besturen erg sturend, inspecterend en controlerend opgesteld. Bart Caron maakt gewag van regelneverij.

De goede bedoelingen die de verschillende ministers van Sport ongetwijfeld hadden, werden ondergesneeuwd in pieteputerige regelgeving en in een strakke controle. Bovendien was de inbreng van Vlaanderen in de lokale sportmiddelen veel te klein. De wijze waarop Bloso handelde, is een perfecte illustratie van een voorbijgestreefde keizer-kosterstijl. Die stijl ligt mee aan de basis van de negatieve beeldvorming over planlast en administratieve overlast in het vrijetijdsbeleid. Hij heeft zelfs – geheel onterecht – het lokale jeugdwerk- en

cultuurbeleid in datzelfde negatieve daglicht doen belanden. Nochtans was de aanpak daar veel opener, veel kwalitatiever en veel meer op samenwerking gebaseerd. Weinig of geen schepenen, jeugdconsulenten of cultuurbeleidscoördinatoren, bibliothecarissen of cultuurfunctionarissen hadden klachten over hun decreet. Gedane zaken nemen echter geen keer.

Tijd voor een bijstelling is het dus inderdaad, maar in de plaats wil dit ontwerp tabula rasa. Dat zou nog zinvol zijn als het niet om zo'n platte en langdurige besparingsoperatie zou gaan. Dat laatste wordt bevestigd door het wegnippen van 5 à 10 percent van de jeugd- en cultuurmiddelen voordat de enveloppe wordt toegevoegd aan het Gemeentefonds. Bovendien worden de overgedragen bedragen niet meer geïndexeerd. Dat vindt Bart Caron niet erg veelbelovend gezien de problematische financiële situatie van de lokale besturen. Het is een trek-uw-plan-beleid, verpakt als meer lokale autonomie.

Dat er geen enkele vorm van oormerking is, versterkt het wantrouwen. Al moet Bart Caron daar ook eens hartelijk om lachen. Als de gemiddelde inbreng van de Vlaamse Gemeenschap, behalve voor sport, slechts 20 tot 30 percent van de gemeentelijke uitgaven bedraagt, heeft oormerking toch weinig zin? Een gemeente moet al meer dan 70 percent besparen voordat dit aan de Vlaamse subsidie raakt. Dat is onrealistisch en onwenselijk. Wie dat bepleit, bedriegt zichzelf of droomt.

Belangrijk is de vraag wat de Vlaamse overheid zelf nog wil doen. Helaas zet ze zichzelf aan de kant en wordt ze toeschouwer, en niet eens een geïnteresseerde toeschouwer. Anders zou ze toch een Vlaams beleidskader maken dat innovatief wil zijn en dat weliswaar geen stringente regelgeving wil opleggen, maar een optie, een richting, een visie wil bijdragen.

Voorts wijst Bart Caron op de inconsistentie van de decentralisering. Waarom beperkt de Vlaamse overheid de afschaffing van de decreten en de overdracht van geld naar het Gemeentefonds tot deze sectoren? Waarom gebeurt het niet voor lager en deeltijds kunstonderwijs, voor ouderenzorg, voor algemeen welzijnswerk, voor kinderopvang, voor monumentenzorg enzovoort? Voor dat laatste is trouwens de minister-president bevoegd, een N-VA'er dus. Sturend Vlaanderen blijft daar overal de lakens uitdelen en rept met geen woord over lokale autonomie, behalve een erkenning als erfgoedgemeente waar geen euro tegenover staat. Die redenering is zelfs uit te breiden naar de federale overheid. Waarom zijn er wel nog sectorale subsidies voor politie en brandweer, voor leeflonen enzovoort? Op welke intellectuele eerlijkheid is dat gebaseerd? Vlaanderen betuttelt in andere sectoren dan jeugd en cultuur veel sterker. In de welzijnssector legt het erg pietepeuterige regeltjes op.

Bart Caron beveelt de commissie het advies van de Raad van State aan. Over de bibliotheekverplichting zegt dit: "Artikel 9, eerste lid, van het decreet van 6 juli 2012 'betreffende het Lokaal Cultuurbeleid' bepaalt dat "elke gemeente (...), alleen of in een samenwerkingsverband van een of meer andere gemeenten, een openbare bibliotheek [moet] organiseren". (...) Luidens artikel 23, eerste en tweede lid, van de Grondwet heeft ieder het recht om een menswaardig leven te leiden en waarborgen de wet, het decreet of de ordonnantie, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, daartoe de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op culturele ontplooiing (artikel 23, derde lid, 5°, van de Grondwet).".

Vervolgens stelt de Raad van State zich de vraag of dit wijzigingsdecreet dit principe op een ernstige manier tenietdoet. Hij ging daarvoor te rade bij het Grondwettelijk Hof. "Ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 12 van

het ontwerp met de standstill-verplichting die artikel 23 van de Grondwet bevat inzake het recht op culturele ontplooiing, heeft de gemachtigde het volgende geantwoord: de stellers van het ontwerp moeten kunnen aantonen dat er, ondanks het voorgaande, geen aanzienlijke vermindering is van het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, zijnde artikel 9 van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het Lokaal Cultuurbeleid. Indien zij daar niet in slagen, zullen zij moeten kunnen aantonen dat die aanzienlijke vermindering wordt verantwoord door relevante redenen van algemeen belang. Het verdient aanbeveling om in dat geval de verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting, zodat het Vlaams Parlement zich erover kan uitspreken. Daarbij moet inzonderheid worden verantwoord waarom de verplichting om een bibliotheek te organiseren wordt afgeschaft, terwijl overige verplichtingen in hoofde van de gemeente, zoals de verplichting om een jeugdraad, een cultuurraad en een sportraad op te richten, behouden blijven.”.

Bart Caron acht dat een relevante stellingname, waarop de memorie van toelichting geen antwoord biedt.

Is er dan echt reden tot paniek? De gevolgen op lokaal vlak kunnen vrij groot zijn: afbouw van personeel in deze sectoren; sluiting van jeugd- of culturele infrastructuur; verminderen van subsidies aan verenigingen enzovoort. Dat is hier en daar al enigszins aan het gebeuren. Het gaat om een traag proces, dat zich onvermijdelijk zal doorzetten. Jeugd, Cultuur en Sport zullen wat lager zakken op de lokale politieke prioriteitenladder. De bestaande decreten maakten hen net politiek belangrijker.

De terugval zal niet alleen het gevolg zijn van dit ontwerp van decreet. Ook als alles bij het oude bleef, bestond dat risico gezien de financiële problemen bij de lokale besturen. Beide zaken vallen nu helaas samen. Een gunstige conjunctuur zou veel problemen vermijden.

De spreker vraagt bijzondere aandacht voor de werkingen voor kansarme kinderen en jongeren, die nauw aanleunen bij jeugdwelzijnswerk. Ze hanteren de methodiek van het jeugdwerk, maar hebben bredere maatschappelijke effecten. Pascal Debruyne schreef onder de titel 'Wiens brood men eet' een reactie op Filip De Rynck. Debruyne stelt dat hoe dichter een organisatie bij zijn enige subsidieverstrekker zit, hoe loyaler en voorzichtiger ze zich opstelt om die ene bron van inkomsten niet te laten opdrogen. Op dit lokale niveau is de afstand tussen middenveldorganisatie en broodheer quasi afwezig. Daardoor verzwakt op het terrein de stem en de politieke positie van het jeugdwerk.

Die disciplineren van bovenuit en vanuit zichzelf hebben ervoor gezorgd dat het middenveld door de decentralisatie loyaler werd en in een uitvoerende rol terecht kwam. Debruyne past dat dan toe op de werkingen voor kansarme kinderen en jongeren. Die hebben een drievoudige opdracht:

- een aanbod van kwaliteitsvolle vrijetijdsactiviteiten uitwerken voor kinderen en jongen in kwetsbare posities;
- werken op de brug naar andere maatschappelijke instituties zoals onderwijs, tewerkstelling, welzijn, sportvoorzieningen en cultuur;
- signaleren en belangen behartigen bij deze instituten als er rechten van de beoogde kinderen en jongeren in het gedrang komen.

De stap naar een conflictueus model waarin rechtstreekse macht uitgeoefend wordt, is snel gezet. Volgens Pascal Debruyne zijn uitspraken als “je hoeft geen autonomie te verwachten als je 95 percent van je middelen van ons krijgt” niet uit de lucht gegrepen. Dit geeft organisaties weinig bewegingsvrijheid. Om die redenen en vooral gezien de kwetsbaarheid van de doelgroep meent Bart Caron dat kwetsbare lokale werkingen beter niet of minimaal worden gedecentraliseerd.

Het is wenselijk de algemene aansturing op Vlaams niveau te houden en de operationele werking in samenwerking met de steden en gemeenten te realiseren.

Voorts vraagt de spreker om de effecten op het lokale verenigingsleven goed te monitoren. De planlast die gemeenten zelf opleggen aan de lokale verenigingen, neemt veeleer toe dan af. Zo kent de kunstensector een astronomische toename van nota's en beheersovereenkomsten.

Bart Caron verklaart zijn vertrouwen in de lokale besturen, maar nog meer in de lokale democratie. Hij hoopt dat het college van burgemeester en schepenen voldoende gevoeligheid voor de materie aan de dag legt en dat de gemeenteraad zijn rol van waakhond blijft spelen, en over de beleidskeuzes op deze terreinen zal debatteren. Een beleidsveld waarover geen politiek debat bestaat, is niet belangrijk.

De Vlaamse Regering vindt dat voor deze drie sectoren de tijd van decentralisering is aangebroken, maar volgens Bart Caron is die decentralisering in de praktijk al jaren een feit, en wordt ze nu ook decretaal doorgezet. Groen is principieel voor een maximale decentralisering, op voorwaarde van sterke lokale besturen met de nodige financiële middelen en voldoende bestuurskracht. De steden hebben die capaciteit, kleinere gemeenten niet. Decentralisatie van bovenaf zonder veel democratische inspraak of consultatie zal kwaliteitsverlies meebrengen. Ze zal zorgen voor enorme verschillen in dienstverlening en mogelijk meer ongelijkheid tussen steden. Verschillende tarieven voor zwembaden illustreren nu al de strijd tussen gemeenten. Bart Caron pleit dan ook voor voldoende bestuurlijke randvoorwaarden. Grotere – lees sterkere – gemeenten, meer intergemeentelijke samenwerking, zelfs stads- en streekgebieden, zijn voorwaarden om dit beleid maximale kans op slagen te geven, zeker nu de provincies uit deze beleidsterreinen worden weggehaald.

De spreker mist een debat over het 'nieuwe middenveld', over lokale initiatieven die geen onderdeel vormen van de traditionele, vaak verzuilde structuren. Vaak vallen ze ook buiten de klassieke adviesraden. In nogal wat gevallen werken ze zelfs zonder subsidies, waardoor ze zich niet aan de regeltjes hoeven te houden. Ze bewegen zich buiten de scope van het lokale culturele leven of het jeugdwerk. Bart Caron vraagt daar aandacht voor, ook in het jeugdwerk.

Voorts pleit hij om de lokale verkokering te doorbreken, die voorheen aanzienlijk was. Het decreet Lokaal Cultuurbeleid heeft daaraan niet helemaal geredigeerd. Nochtans was dat een centrale doelstelling. Een nog beter geïntegreerd vrijetijdsbeleid is nodig.

De spreker vraagt zich af of de Vlaamse overheid ook geen innovatief impulsbeleid meer mag voeren. De SARC vraagt dat Vlaanderen een langetermijnvisie opstelt die verder gaat dan opportuniteiten te benutten. Het kan gaan om project- of impulssubsidies, het ondersteunen van visieontwikkeling en het opbouwen en delen van kennis. Overleg met de sectorale steunpunten, federaties en belangenbehartigers is nodig om hun opdrachten en initiatieven te enten op de nieuwe ontwikkeling. Bart Caron verwijst naar het FOV-voorstel met betrekking tot een 'new deal'.

Hij pleit voor een volwassen vorm van bestuurlijke coproductie en samenwerking om betere resultaten te bereiken. Dat gebeurt al op vele terreinen: bij openbare werken, bij milieuzorg, bij de bestrijding van radicalisering. Coproductie is geen uiting van diep wantrouwen in de lokale besturen, maar van geloof in de meerwaarde van een actieve samenwerking tussen bestuursniveaus. Bart Caron geeft maar enkele voorbeelden waar dat nuttig zou kunnen zijn: de

(brand)veiligheid van jeugdlokalen, de nieuwe vormen van middenveld, de rechten van vrijwilligers, de semiagorale arbeid, de participatie van kansengroepen, de etnisch-culturele diversiteit in jeugdwerk en cultuur, de onevenwichtige spreiding van kunst, de verhedendaagsing van het bibliotheekwerk, een vernieuwing van het adviesmodel, de coördinatie van het lokale vrijetijdsbeleid. Kortom, hij vindt dat Vlaanderen een rol heeft te spelen in een nieuw denkmodel.

Bart Caron komt tot zijn advies. Hij stelt voor de sectorale middelen via het Gemeentefonds aan de lokale besturen te geven zonder er 5 tot 10 percent op te besparen, en om die bedragen jaarlijks te indexeren. De werkingen voor kansarme kinderen en jongeren en eventueel andere kwetsbare groepen blijven best op het Vlaamse niveau, in een gedeeld eigenaarschap met gemeenten. Een degelijke monitoring, gekoppeld aan de Stadsmonitor, is noodzakelijk. Bart Caron vraagt voorts een beter georganiseerde bovenlokale samenwerking, liefst op stadsregionale schaal. Hij pleit voor intergemeentelijke samenwerking voor het beheer van voorzieningen van bovenlokaal belang, zoals cultuurcentra A en zwembaden. Een eenvoudig en beperkt kader voor een innovatief Vlaams impulsbeleid is een volgende aanbeveling. De spreker vraagt voorts een Bibliotheekdecreet zoals in Nederland, met de kwaliteitsvereisten waaraan een openbare bibliotheek moet beantwoorden, zonder dat het een handhavings- of controle-instrument wordt. Vlaanderen hoort ook een actueel kader voor lokaal jeugd- en cultuurbeleid op te stellen, niet afdwingbaar, maar inspirerend en richtinggevend voor de lokale besturen. Dat kan een opdracht zijn van de steunpunten. De monitoring met goede meetinstrumenten kan daarop worden geënt. Tot slot vraagt Bart Caron burgerparticipatie te verankeren zonder een model op te leggen. Daarvoor is het nodig na te denken over andere methoden van burgerparticipatie dan de klassieke raden.

De spreker vraagt zich gezien alle elementen die hij heeft aangehaald, af of een korte opschorting van de behandeling niet voor de hand ligt. Is er geen nood aan een ernstige bijstelling van de voorliggende tekst? Aan eerlijker financiële engagementen van de Vlaamse overheid? Aan alternatieven? Bart Caron vraagt dan ook om de behandeling van het ontwerp zes maanden op te schorten en een breed maatschappelijk debat te voeren. Hij vraagt niet om adviezen te vragen aan organisaties als de SARC en de Vlaamse Jeugdraad, maar om samen met hen na te denken over een innovatief beleid, de aansturing van de werkingen voor kansarme kinderen en jongeren enzovoort. Zo'n lange periode is zes maanden niet, zeker omdat iedereen dan beter voorbereid zou zijn op de nieuwe start. En die werkwijze zou in lijn zijn met het regeerakkoord.

4. Betoog van Miranda Van Eetvelde

Miranda Van Eetvelde vindt een lokaal bestuur het best geplaatst om over de brandveiligheid van jeugdlokalen te waken. De minister heeft in een antwoord op haar schriftelijke vraag trouwens toegezegd dat Vlaanderen zijn expertise altijd ter beschikking zal stellen.

5. Betoog van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi betreurt namens de sp.a dat het parlement Hart boven Hard niet gehoord heeft. Vertrouwen en verbinden mag dan het devies van het regeerakkoord zijn, de kwestie is blijkbaar wie te vertrouwen en wie te verbinden. Lokale besturen niet vertrouwen komt neer op twijfelen aan hun democratische legitimiteit. In de hoorzitting leefde de vrees dat het ontwerp het sociale weefsel als verbindend element dreigt uit te schakelen. Eigenlijk is de hamvraag naar welk samenlevingsmodel en welke samenleving men streeft. Het valt Yamila Idrissi op dat de verdedigers van het regeringsbeleid managementterminologie gebruiken: upgraden, coachen, incentives, impulsen, consultants, CEO's. Politiek

moet echter meer dan alleen managen zijn. Ze moet verbinden, het sociale weefsel sterker maken, en ook vertrouwen, en niet alleen de lokale besturen, maar ook het lokale middenveld en de burgers.

De sp.a is niet tegen de inkanteling. De fractie is wel tegen wat met de sectorale gelden gedaan wordt. Dat geld moet gebruikt worden om specifieke impulsen te geven aan Cultuur, Jeugd en Sport. Door die middelen niet langer te reserveren voor die beleidsdomeinen, dreigen ze teloor te gaan. Een schepen van Jeugd, Cultuur of Sport moet vechten voor zijn budget, omdat andere beleidsdomeinen vaak als een grotere prioriteit beschouwd worden. Ongeacht zijn partij, hij haalt het niet. Idrissi betreurt dan ook ten eerste dat de minister van Cultuur zich profileert als 'minister van Gemeentezaken'. De kans is reëel dat gemeenten kiezen om de sectorale middelen in bakstenen of rioleringen te investeren. Niet alleen de bevoegde schepen maar ook de minister verliest zijn wapens. Hij moet er immers over kunnen waken dat de middelen voor Cultuur, Jeugd en Sport gebruikt worden zonder daarom te bepalen hoe ze precies moeten worden besteed.

Yamila Idrissi vervolgt met de bezorgdheden uit de hoorzitting. FOV vraagt of Vlaanderen nog een impact heeft op het lokale beleid als het gaat om kunst en cultuur, maar ook om informatie, educatie, ontspanning, ontmoeting. Zullen participatie-initiatieven in de toekomst nog duurzaam zijn? De federatie vreest meer regeldrift, want voorwaarden voor ondersteuning lopen op en capaciteit neemt af. Wat zal gebeuren met de landelijke en regionale expertise, bijvoorbeeld op het gebied van vrijwilligers? De federatie vraagt zich ook af of autonomie er niet voor zal zorgen dat gemeenten de eigen inwoners favoriseren en het bredere plaatje uit het oog verliezen.

De VVC maakt zich zorgen over de gelaagde diversiteit in ondersteuning en cultuurprogrammatie. Zullen er minder risico's genomen worden? Wat met kunstproducties met Vlaams geld op basis van het Kunstendecreet? Die bedenking geldt ook voor de collecties van bibliotheken. De vereniging verwacht dat investeringen in participatie en educatie onder druk zullen komen en vermoedt dat er minder tijd zal zijn om samen te werken met het lokale verenigingsleven. Ze vraagt een inhoudelijk debat, maar ook deskundige begeleiding, instrumenten en financiële impulsen voor de realisatie van deze integratie.

De VVBAD merkt dat het interbibliothecair leenverkeer nu al in het gedrang komt in Antwerpen, en vraagt wie de coördinerende rol zal vervullen. Collectie- en werkingsbudgetten komen onder druk. Ook de innovatie komt in het gedrang. Personeel dat met pensioen gaat, wordt niet vervangen. Wie zal er dan voor vernieuwing zorgen? Volgens de vereniging wordt de kar voor het paard gespannen. Ze wijst erop dat monitoring niet alleen een alarmbel is, maar ook een leerwijze om te zien hoe een sector evolueert.

De Vlaamse Jeugdraad vindt het pijnlijk dat aan hem geen advies is gevraagd over dit ontwerp van decreet. Terwijl het Vlaamse niveau bepaalde prioriteiten blijft stellen, geeft het zijn instrumenten om de uitvoering ervan te verzekeren uit handen. Voor de Vlaamse Jeugdraad blijft een Vlaams kader nodig. Het is immers door de Vlaamse aandacht dat de lokale aandacht groeit. Niet-oormerking maakt jeugdwerk kwetsbaar. Doordat middelen gebetonneerd worden, verwacht de Vlaamse Jeugdraad dat de sector niet meer kan inspelen op behoeften die ontstaan door de veranderende bevolkingsspiegel. Ook de Jeugdraad vraagt een gedegen monitoring.

Het Kinderrechtencommissariaat verwijst naar Denemarken, waar het jeugdbeleid door decentralisatie is versnipperd. De centrale overheid kan er niet meer

zien hoe het met de jeugd is gesteld. Het commissariaat vreest in Vlaanderen onduidelijkheid over de aanspreekpunten. Het ziet een risico voor de rechtsgelijkheid omdat de toegankelijkheid tot bepaalde maatschappelijke voorzieningen op sommige plaatsen belemmerd kan worden. Voorts vraagt het commissariaat hoe de ondersteuning en uitwisseling zal gebeuren, en hoe gemeenten in dit proces zullen worden begeleid. De participatie komt onder druk. Het Vlaams kader is voor het KRC ontzettend belangrijk, want Vlaanderen was altijd een voorbeeld.

Yamila Idrissi heeft hieruit geleerd dat alle organisaties zich constructief hebben opgesteld, maar wel veel vragen en zorgen hebben. Filip De Rynck heeft de meest zinnige uitspraak gedaan, namelijk dat het ontwerp langs alle kanten rammelt. Hij had het gevoel dat het snel in elkaar is geflanst. Het ging hem dan niet over de inhoud maar over de legistieke aspecten. De sp.a acht het ontwerp nog niet klaar om al door het parlement te worden besproken wegens te veel vragen zonder antwoord. De partij pleit dan ook voor uitstel van de bespreking. Ze vraagt de bevoegde ministers om de middelen te laten oormerken, of om op een andere manier te garanderen dat ze naar de huidige bestemming blijven gaan. Ten slotte adviseert de sp.a om snel een monitoringsysteem te ontwikkelen en de zaken niet eerst enkele jaren daarzonder op hun beloop te laten.

6. Betoog van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens vindt het belangrijk dat het parlement met de hoorzitting heeft geluisterd naar de bezorgdheden van het middenveld. Zij geven immers samen met de Vlaamse en lokale overheden het cultuur-, jeugd- en sportbeleid vorm. De decreetgeving in die domeinen heeft een lange weg afgelegd. Het ontwerp is niet meer dan een logische volgende stap, die enkel mogelijk is doordat het cultuur-, jeugd- en sportbeleid ten gevolge van die lange evolutie lokaal voldoende sterk staan.

De CD&V gelooft in de lokale besturen. Elke fractie heeft dat gezegd, maar verbindt daaraan niet altijd dezelfde consequenties. De CD&V wil alle kansen geven aan de subsidiariteit. Dat neemt niet weg dat de partij begrip heeft voor de zorgen, onder meer over participatie die sowieso andere vormen zal aannemen.

Voorts bevestigde de hoorzitting wat de CD&V al meermaals heeft gezegd, namelijk dat kwantitatieve maar ook kwalitatieve monitoring nodig zal zijn: niet alleen om de vinger aan de pols te houden, maar ook om aan de hand van die kennis de lokale besturen te ondersteunen. Gemeentebesturen kunnen zo ook over meer en betere gegevens beschikken om het beleid op maat van hun bevolking vorm te geven.

De CD&V acht een flankerend ondersteunings- en stimuleringsbeleid nodig. Ook dat is niet nieuw, daar Caroline Bastiaens en haar fractiegenoten er bij de bespreking van de beleidsnota's uitgebreid op hebben gehamerd. Dat beleid kan vele vormen aannemen. Het komt erop aan voldoende tijd te nemen voor beslissingen en rekening te houden met vereisten die in de loop der tijden evolueren en dus geen al te strakke regels verdragen.

Regeldrift is uit den boze, maar wat op Vlaams niveau gebeurt, moet wel worden doorgetrokken op lokaal niveau. Caroline Bastiaens steunt daarin Bart Caron. Zaken als beleidsinnovatie en vrijwilligersbeleid geeft Vlaanderen niet uit handen. Vlaanderen kan het beleid op tal van vlakken blijven maken, en het goede voorbeeld en impulsen blijven geven, onder meer aan intergemeentelijke samenwerking. Het kader moet weldoordacht en flexibel zijn.

Tot slot vraagt ook Caroline Bastiaens bijzondere aandacht voor de werkingen met kansarme jongeren. Misschien is daarvoor een apart kader nodig. De middelen worden gewoon toegevoegd aan het Gemeentefonds, maar Bastiaens vindt het aangewezen om na te gaan of de parameters nog voldoende relevant zijn. Mogelijk moeten er aparte criteria voor komen. Deze middelen van het jeugdbeleid werden tot nu toegekend aan gemeenten op basis van tijdelijke criteria, op basis van het aantal kansarme jongeren. Ook na 2016 moeten de middelen terechtkomen bij gemeenten waar de nood het hoogst is.

Kortom, het ontwerp van decreet is een logische evolutie, maar zeker geen eindpunt. De debatten zullen de komende jaren voortgezet worden op zowel Vlaams als lokaal niveau. Het komt erop aan Cultuur, Jeugd, Sport, die het zout in de samenleving vormen, op de agenda te houden.

7. Betoog van Herman Wynants

Herman Wynants wijst erop dat het federale niveau wel degelijk steun biedt. Zo is er een voorstel om de grijze zone tussen vrijwilliger en professionele arbeid weg te nemen, gebaseerd op een studie die Vlaams minister Muyters heeft laten maken van het semiagorale arbeidsstatuut. Een sportvereniging zal volgens dat voorstel een sportleraar 3930 euro per jaar kunnen betalen voor maximaal 420 uren werk, waarvan de betrokkene 3000 euro overhoudt. In het huidige systeem betaalt een vereniging daarvoor 9800 euro.

Een al goedgekeurde maatregel, die ingaat op 1 januari 2016, heft voor een vereniging de verplichting tot btw-aangifte onder 25.000 euro op.

Caroline Bastiaens beaamt het belang van dergelijk flankerend beleid. Het komt erop aan het rijke middenveld en verenigingsleven de nodige kansen te blijven garanderen. De werkwijzen en de middelen van het verleden zijn die niet van de toekomst. Caroline Bastiaens pleit voor een innovatieve en creatieve benadering.

Bart CARON,
voorzitter

Caroline BASTIAENS
Yamila IDRISSE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Bloso	Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CEO	chief executive officer
FOV	federatie sociaal-cultureel werk
KRC	Kinderrechtencommissariaat
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
VVBAD	Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen
VVC	Vereniging van Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten